

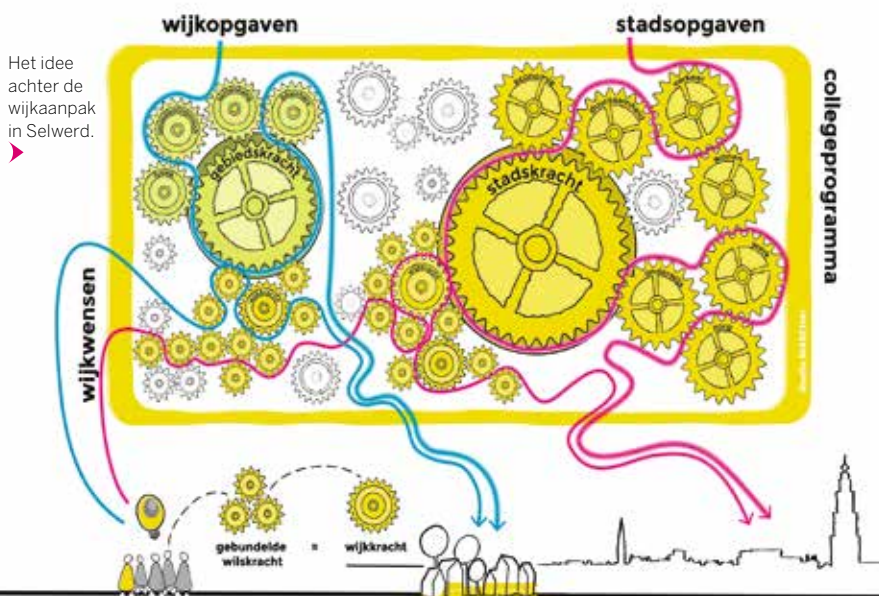
Wijkvernieuwing in Selwerd, Groningen

In de Groningse wijk Selwerd komt een nieuwe vorm van wijkvernieuwing op gang. Anders dan in het verleden spelen sociale motieven de hoofdrol: het welbevinden van bewoners vergroten en meer controle over hun eigen leven geven. Fysieke ingrepen staan in dienst van deze sociale doelstellingen. Het wijkbedrijf speelt hierbij een sleutelrol.

Paddepoel, Vinkhuizen en Selwerd: drie naoorlogse wijken in Noord-Groningen waar een vernieuwingsopgave was. Paddepoel en Vinkhuizen werden in het voorgaande decennium aangepakt, maar toen Selwerd aan de beurt was, brak de crisis uit. Woningcorporaties, belangrijke partners

bij wijkvernieuwing, werden geconfronteerd met een ingeperkt taakveld en financiële onzekerheid. De vernieuwing van Selwerd kwam niet van de grond. De gemeente heeft op dat moment het initiatief genomen om in de wijk een nieuwe vorm van wijkontwikkeling te introduceren: 'in de wijk, voor de wijk'. Nu zijn de eerste resultaten daarvan in de wijk merkbaar en meetbaar. En zijn er nieuwe ideeën over de wijkaanpak ontstaan. Die aanpak, met actieve deelname van bewoners, kennisinstellingen en woningcorporaties, lijkt vruchten af te werpen.

Hoe ziet die nieuwe aanpak eruit? Marcel Tankink, partner bij adviesbureau KAW en aangesteld om de wijkvernieuwing gestalte te geven, legt uit. 'We houden bij alles wat we doen de fysieke en mentale gezondheid en het welbevinden van bewoners voor ogen, dat is het uiteindelijke doel. We werken daarbij nauw samen met het vijf jaar geleden gestarte "wijkbedrijf". Kortgezegd is dit een organisatie die voor en door bewoners is opgezet en allerlei initiatieven ontplooit om de bewoners vooruit te helpen. Dat kan zijn door betaald werk aan te bieden bij groenonderhoud en afvalinzameling in de wijk, een repair café, kinderopvang, een buurttaxi. De wijk Bilgaard in Leeuwarden heeft als inspiratie gediend, daar hebben we al zeer positieve ervaringen opgedaan met een wijkbedrijf.'

(BRON: STUDIO MARCHAI)

Marcel Tankink:
'We houden bij
alles wat we
doen de fysieke
en mentale
gezondheid en
het welbevinden
van bewoners
voor ogen.'

Een aquarium neerzetten?

Hoewel het wijkbedrijf een concept is dat overal is toe te passen, moet er wel maatwerk worden geleverd: waar zit de potentie van de wijk en waar heeft deze wijk behoefte aan? Peter Wijnsma, gebiedsmanager voor de gemeente, vertelt hoe dat in zijn werk gaat. 'In de begintijd beschikten we over een lokaal van een leegstaande school en nodigden we iedereen uit om zijn of haar talenten met ons te delen. Letterlijk en figuurlijk met een lage drempel: bewoners konden zo binnenstappen. Zo kwam er op een goede dag een jongen binnen die zei: "Als je bewoners hier naar toe wil trekken, moet je een aquarium neerzetten." Ik was aanvankelijk verbaasd: hoezo zou een aquarium helpen om de buurt een impuls te geven? Maar het blijkt dat een gesprek rond een aquarium veel makkelijker plaatsvindt en het aquarium op allerlei manieren bijdraagt aan sociale cohesie. Het helpt zelfs bij de eerste stappen richting participatie en werk voor nieuwe deelnemers aan het wijkbedrijf. Inmiddels is het initiatief uitgebreid met een kippenfarm, waaruit weer een pannenkoekroute in en om de wijk is voortgekomen. Ook heeft het wijkbedrijf een eigen VVV-kantoor dat routes door de wijk uitzet en begeleidt, bewonersavonden organiseert en op originele wijze de ruim zeventig

culturen in de wijk weet te verbinden. Bijvoorbeeld door "stampot-kebab" te serveren en een reeks "vakantie in eigen wijk" te organiseren waarbij ieder zomerevening een herkomstland van een initiatiefnemer centraal staat. Het zijn initiatieven die bewoners zelf bedenken en in gang zetten. Je bent verantwoordelijk voor de uitvoering van je eigen ideeën, alleen het noemen van de mogelijkheid is voor ons niet genoeg.'

Wijnsma vervolgt: 'We hebben in die begintijd vijf à zes mensen met stevige initiatieven weten te verzamelen. We hebben deze initiatieven niet gelijk gefaciliteerd, maar eerst doorggevraagd: heb je hier wel aan gedacht, hoe ga je het precies doen, dat soort vragen. Na een jaar gaf de groep zelf duidelijk aan dat men de vleugels wilde uitslaan. Daarvoor was het schoollokaal alleen niet voldoende, de hele leegstaande school was daarvoor nodig. Ik zei: ga dan als groep naar de wethouder toe om te vragen of jullie het hele gebouw mogen gebruiken.'

◀ Peter Wijnsma:
'Je bent verantwoordelijk voor de uitvoering van je eigen ideeën, alleen het noemen van de mogelijkheid is voor ons niet genoeg.'

Wijkwerkmakelaar

Het bieden van werk is een belangrijke doelstelling van het wijkbedrijf. Werk is het hele spectrum tussen af en toe wat doen en een betaalde baan. Daar is een speciale wijkwerkmakelaar voor aangesteld. Die gaat in gesprek met mensen uit de kaartenbakken van de sociale dienst die als moeilijk bemiddelbaar zijn aangemerkt, maar wel mensen die zelf aangeven aan de slag te willen. Inmiddels is het zo succesvol dat de dienst Werk en Inkomen van de gemeente het met belangstelling aanziet. Tankink: 'We willen op deze manier een kwart van deze groep in Selwerd aan de slag helpen.'

▲ Het wijkbedrijf verricht onder meer zorgtaken.

FOTO: HENK TAMMENS

FOTO: HENK TAMMENS

▲ Bewoners maken samen plannen voor de wijk.

Opvallend is ook de actieve betrokkenheid van de woningcorporaties. Doordat vanuit rijkswege de toegestane activiteiten van woningcorporaties aan banden werden gelegd en door de algehele malaise op de vastgoedmarkt, vielen corporaties een aantal jaar geleden weg als partner bij wijkvernieuwing. Maar vandaag de dag zijn corporaties weer volop actief in de wijk met renovatieprojecten. Anders dan vroeger wordt daarbij nadrukkelijk gelet op positieve sociale effecten van de fysieke ingrepen. Tankink: 'Renovatieprojecten dragen natuurlijk direct bij aan het welzijn van bewoners door een beter binnenklimaat in de woning. Maar ook op indirecte manieren: een renovatieproject leidt tot tal van contacten met bewoners. Vergelijk het met roeren in de koffie: de melk komt omhoog. Je kunt op die manier bijvoorbeeld eenzaamheid op het spoor komen en er wat aan doen. Een ander indirect effect is dat een deel van het werk dat voortkomt uit de fysieke investering door bewoners uit de wijk gedaan kan worden. Dat kan worden ondergebracht in het wijkbedrijf. We kunnen op die manier ook invulling geven aan Social Return. Dat is zeer welkom want opdrachtgevers en

aannemers hebben er vaak moeite mee om hun doelstellingen op dit punt in te vullen. Maar met deze nieuwe benadering kunnen corporaties gewoon binnen hun taken blijven én bijdragen aan de sociale doelstelling van de wijkvernieuwing. Het wijkbedrijf draait inmiddels zo goed dat een deel van het verdiende geld weer kan worden geïnvesteerd in andere wijkprojecten.' Wijnsma vult aan: 'We vinden het belangrijker dat deze eigen verdiende centen door het wijkbedrijf zelf weer worden geïnvesteerd in de mensen en projecten in de wijk dan dat wij het verrekenen met een deel van onze investering.'

Tenslotte: primair een sociale opgave

In Selwerd worden de komende jaren tientallen miljoenen euros fysiek geïnvesteerd. Toch wordt de wijkvernieuwing er primair als sociale opgave opgevat, waarbij gezondheid en welbevinden van bewoners centraal staan. Dat is een duidelijk verschil met de wijkaanpak van een aantal jaar geleden, die meer fysiek werd ingestoken. Daarnaast is de rol van bewoners nog actiever geworden; in wezen vormen ze nu een schakel tussen professionele inzet en informele initiatieven zoals mantelzorg. Tenslotte is er in Selwerd veel aandacht voor onderzoek en het leren van initiatieven. Hier zijn de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), hbo-instellingen en het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) bij betrokken. Het onderzoeken en monitoren van resultaten kan nog van pas komen als anderen meer willen weten van de aanpak in Selwerd, en het misschien elders willen toepassen. En daar is alle reden toe, al blijft het maatwerk. ●

FOTO: HENK TAMMENS, BEWERKING STUDIO MARCHAI

▶ Een schildercurcus voor oudere bewoners.

WEBSITE

wijkbedrijfselwerd.nl

